

SPANORAMA

Kortfattade grammatiska termer:

Härmed finns en lista över olika grammatiska termer. På vissa termer förekommer motsvarigheten på spanska.

- Abstrakt:** (Om substantiv) som inte har materiell existens. Ex.: idé, orättvisa, motsats
- Ackusativ:** ett kasus. I svenskan finns särskild ackusativform bara av vissa pronomen: mig, dig, honom, henne, sig, oss er, dem
- Adjektiv:** ord som mer i detalj berättar om egenskaper och tillstånd hos saker och ting. T.ex. *liten (pequeño), grön (verde), vacker (bello)*. Precis som på svenska, adjektiv böjs på spanska så att de passar ihop med det substantiv de bestämmer. T.ex. ett vitt lakan (una sabana blanca), huset var fullt (la casa era fea).

Hur känner du igen ett adjektiv?

på svenska placeras adjektiv före ett substantiv: en vacker kvinna (una hermosa mujer).

På spanska placeras adjektiv i vanliga fall efter substantiv. Det är som att säga en kvinna vacker (una mujer hermosa).

Kön

- Maskulinum (han): Den fula mannen (el hombre feo).
- Femininum (hon): Den fula kvinnan (la mujer fea).

- Adverb:** adverb uttrycker:
- Sätt: muntligen (hablado), skriftligen (por escrito).
 - Grad: ganska (demasiado), bra (bueno).
 - Tid: nu (ahora), genast (de inmediato).
 - Varaktighet: länge (largo).
 - Befintlighet: här (aquí), där (allí).
 - Förnekande: inte (no), aldrig (nunca).
- Adverbial:** en satsdel, bestämning till ett verb, adjektiv, annat adverb, eller till en hel sats. Ex.: Han kom i förra vecka
- Agent:** den handlande i en passiv sats: Boken skrevs av Jonas Gardell
- Aktiv:** en konstruktion som Många såg honom, till skillnad från passiv konstruktion: Han sågs av många
- Apposition:** efterställt attribut: Carl XVI Gustaf, Sveriges kung
- Attribut:** bestämning till ett substantiv: en besvärlig situation, ett rött äpple
- Avledning:** bildande av ett nytt ord genom tillägg av ett prefix eller suffix (eller bådadera). T.ex.: Psy-ko-logi (psi-co-logía).
- Avljud:** vokalväxling i verb: *sitta, satt, suttit*

SPANORAMA

Bestämd artikel:	den, det, de i den nya boken, det sista brevet, de viktigaste orden
Bestämd slutartikel:	den ändelse som anger bestämd form hos ett substantiv: våren, barnet, jägarna
Bisats	sats som fungerar som ett underordnat led i en huvudsats: <i>Jag kommer i morgon om jag får tid</i>
Dativobjekt	äldre beteckning för indirekt objekt
Deklination	böjningsklass för substantiv. Svenskan har sex "egna" flickor, hästar, Röster, aktier, möten, papper (ingen ändelse). Därutöver har många Ord flertalsformenligt utländska mönster: fakta (från latinet), Evergreens (från engelska) m.fl.
Demonstrativa pronomen	denna, dessa, de här m.fl.
Deponens	s-form av verb som inte har passiv funktion. Ex.: hoppas, svettas
Determinativa pronomen	framåtsyftande pronomen: <i>den privatdetektiv som har de flesta Klienterna</i>
Direkt objekt	det direkta föremålet för subjektets verksamhet: <i>Jag såg henne</i>
Egentligt subjekt	det "riktiga" subjektet i en sats med formellt subjekt: <i>Det står en bil på uppfarten</i>
Epitet	ett mer eller mindre fast attribut: Gamle Svarten
Femininum	kvinnligt kön, betecknas i svenskan genom valet av pronomen (hon, henne etc.) och i enstaka fall med ändelsen -a på adjektiv: <i>den sjuka, den äldsta intagna</i> . Se även <i>utrum</i> .
Finit	som kan fungera som predikat. Finita verbformer är presens (går), preteritum (gick) och imperativ (gå!)
Formell subjekt	ordet <i>det</i> som subjekt i satser av typen: <i>Det sitter en blåmes på fönsterblecket</i> . Jfr. <i>egentligt subjekt</i>
Fras	i språkläran (till skillnad från vardagsspråket) ett eller flera ord som bildar en enhet, t.ex. <i>en ytterst besvärlig situation, sjunga operaarior i duschen</i> . Meningen <i>Jag är nöjd</i> består av två fraser, en nominalfras (jag) och en verbfras (är nöjd). En fras kan ingå som beståndsdel i en annan fras
Främmande ord	inlånat ord, särskilt sådant som fortfarande ser utländskt ut: <i>explosion, paprika</i>
Fundament	<i>satsbas</i> , inledningsfrasen i en sats (kan vara subjektet eller en annan satsdel): I förra veckan hade vi roligt värre. Jag är trött
Futurum	tempus för framtid. I svenskan bildas futurum med hjälp av komma att eller skall: <i>Det här kommer att gå bra. De ska nog ordna sig</i>

SPANORAMA

Genitiv	kasusform för ägande m.m.: <i>kattens tassar, Elsas nyskurade golv. På spanska motsvarar de</i>
Historisk presens	<i>dramatisk presens</i> , användning av presens om händelse i förfluten tid: <i>Där står jag ensam och övergiven, och plösligt dyker tre obehagliga typer upp</i>
Hjälperb	är en typ av verb som tillsammans med meningens huvudverb kan ändra tempus, bilda passiv form, eller modifiera yttrandet
Imperativ	modus för uppmaning: <i>Gå!, Sjung!</i>
Imperfekt	ett tempus för vissa former av dåtida oavslutade handlingar i romanska språk. Termen användes tidigare för preteritum i svenska. Det anses numera oegentligt eftersom svenskan inte har olika verbböjningar för avslutade och oavslutade handlingar i det förflutna
Indikativ	modus för vanliga satser: <i>Vi går. Jag läste</i>
Indirekt objekt	det indirekta objektet betecknar den/dem/det som inte utsätts för den handling som drabbar det direkta objektet, vilket beskrivs av subjektet och predikatet. I språk med olika kasus markeras det indirekta objektet med dativ. I sådana språk, som tyska och latin, kallas det indirekta objektet även <i>dativobjekt</i> .
Infinita verbformer	verbform som inte ensamma kan bilda predikat: <i>infinitiv</i> (hoppa) och <i>supinum</i> (hoppat) m. fl.
Infinitiv	den infinita verbform som står i lexikon: <i>vara, sitta, slå</i>
Infinitivmärke	att i att sitta, att stå, osv.
Interjektioner	ordklass av utrop m.m.: <i>Aj!, Hallå!</i>
Intransitiva verb	verb som inte brukar ha objekt: <i>bo, sova, springa</i>
Kasus	kasus är en grammatisk kategori för nomen (substantiv, adjektiv, pronomen, räkneord och particip), som markerar dessas funktion i satsen. Kasus ses traditionellt som en böjningskategori, men eftersom flera kasus får substantiv att fungera som adverbial, kan det i en del fall betraktas som avledning. Vissa lingvister delar in kasus i rent grammatiska (företrädelsevis nominativ, genitiv, ackusativ, dativ, partitiv, ergativ, absolutiv och vokativ) och adverbiala (till exempel instrumentalist). Från de senare kan lokalkasusen (inessiv, ablativ, lokativ m.fl.) urskiljas som en särskild grupp.
Kollektiv	singularform som betecknar ett flertal, t.ex. <i>personal</i>
Komparation	gradböjning av adjektiv och adverb: <i>större, störst; oftare, oftast</i> .
Kongruens	överensstämmelse mellan olika ord i fråga om böjningsform, val av pronomen osv.: <i>Gräset var grönt. Den gula tapeten</i>

SPANORAMA Konjugation

är ett sätt att dela in ett språks verb för att få överblick över verbböjningssystemet. I svenskan brukar man räkna med fyra konjugationer. Den största är den första konjugationen med verb som *titta*, *kasta* och *hoppa*. Den är också den mest regelbundna och den till vilken nybildade verb brukar ansluta sig: *mejla*, *mejlar*, *mejlade*, *mejlat*, imperativ *mejla!*

Konjunktioner

ord som fungerar som bindemedel när vi sätter ihop ord till satser och meningar. T.ex. *att (que)*, *om (si)*, *när (cuando)*.

Konjunktiv

är ett grammatiskt modus. Konjunktivens ursprungliga huvudfunktion var som predikat i vissa bisatser som har med hypotetiska och möjliga förhållanden att göra.

Konkret

(om substantiv) som finns i sinnevärlden. Ex.: *korv*, *supernova*

Korrelat

det som ett ord, t.ex. ett pronomen, syftar på: *Jag klarade tentan, den var lätt*

Lånord

ord som är inlånat i svenskan men inte behöver se inlånat ut, t.ex.: *skola*

Maskulinum

är i språkvetenskapen ord som betecknar grammatiskt manligt genus. I svenskan har maskulinum sammansmält med femininum till ett gemensamt genus, som kallas utrum och som kontrasterar mot neutrum.

Meningar:

en mening kan vara vad som helst som avslutas med en punkt, ett frågetecken eller ett utropstecken: *Det regnar (Llueve)*. *María äter bröd (María come pan)*.

En sats i sin enklaste form består av subjekt (nämligen den eller det som meningen handlar om. Det kan vara ett substantiv med eller utan bestämmingar) och predikat (nämligen verbet i satsen. Predikatet anger det som händer eller pågår eller i övrigt går att säga om subjektet). T.ex. *Juan arbetar alltid på eftermiddagar (Juan trabaja siempre por las tardes)*. Subjekt i denna mening är *Juan*. Predikat är *arbetar (trabaja)*.

Modalt hjälpverb

hjälpverb som anger den talandes inställning: *lär*, *torde* m.fl.

Modus

de modi som förekommer i svenskan är indikativ, imperativ samt konjunktiv. Indikativen är den verbform med vilken man uttrycker 'verkliga' handlingar och är vanligast. Imperativen används för att uttrycka uppmaning och med konjunktiven uttrycks överklighet eller osäkerhet av olika slag. Konjunktiven lever kvar i vissa former som *vore*, *finge* och liknande men omskrivs i de allra flesta fall med motsvarande indikativformer eller med *skulle*-konstruktioner

Negation

nekande uttryck: *nej*, *inte*, *ej*, *aldrig*. På spanska *NO*, *NO*, *NUNCA*

Neutrum

ett genus (t-ord): *hus*, *rep*, förhållande

Nominativ

ett kasus

SPANORAMA

Obestämd artikel

obetonat en, ett i en ros, ett fodral. På spanska UN (för maskulinum) eller UNA (för femininum)

Obestämd form

substantivet grundform i ental och flertal (bår, nöjen)

Omljud

vokalväxling i vissa ord: *stor, större; ung, yngre; glad, glädja.*

Omvänd ordföljd

när subjektet kommer efter predikatet: *Igår var jag hemma hos Nilssons*

Optativ

ett modus, vanligen kallat *presens konjunktiv*: *Han leve! Varde ljus!*

Ordklass

samlig ord med gemensamma egenskaper: *substantiv, adjektiv, verb osv.*

Ordningstal

räkneord som anger ordningsföljd: *första, andra, tredje osv.* På spanska *primero* (1o.), *segundo* (2do.), *tercero* (3o.)

Particip

se presens particip och perfekt particip

Passiv

en konstruktion av typen *Han sågs av många*

Perfektum

tempus som bildas med *har* plus supinum: *Hon har vaknat*

Perfekt particip

en verbform, ofta använd som adjektiv: *glömd, antagen*

Pluralis

flertal: *böcker, pojarna*

Pluskvamperfektum

tempus som bildas med *hade* plus supinum: *vi hade sovit*

Positiv

adjektivets grundform, t.ex. *stor*, till skillnad från komparativ, *större*, och superlativ, *störst*

Possessiva pronomen

min, din, sin, vår, er m.fl. På spanska: *mi, tu, su, nuestra, nuestro, osv*

Predikat

är i snäv bemärkelse verbfrasen, d.v.s. det finita verbet samt eventuella infinita verb, verbpartiklar och reflexiva objektspronomen. Predikatet är en fras vars beståndsdelar ofta är spridda i själva satsen. I språk med subjektstvång (t.ex. svenskan) måste en grammatiskt korrekt sats oftast innehålla både subjekt och predikat.

Predikativ

predikatsfyllnad, satsdel som mer eller mindre krävs och vissa verb: *Nattklubben var fullspikad*

Prefix

fördel som används för att skapa nya ord: *an-skaffa, för-säkra, be-dra*

Prepositioner:

prepositioner är ord som sätts framför substantiv (eller framför pronomen) och anger befintlighet, riktning, tidpunkt, mm. T.ex. *på/i* (en), *de/desde* (av/från), *entre* (mellan), osv. På *golvet* (en el *piso*), i *taket* (en el *techo*), mellan *María* och *Juan* (*entre María y Juan*).

Presens

tempus för nutid

Presens particip

verbform på *-ande* och *-ende*: *sittande, stående*

SPANORAMA Preteritum

Pronomen:

tempus för förfluten tid

pronomen är ord som används i stället för andra ord, oftast substantiv. T.ex. igår träffade **jag** Lisa (ayer **yo** encontré a Lisa). Traditionellt delas pronomen in så här:

- Personliga pronomen: jag (yo), du (tú), han (él), osv.
- Possessiva pronomen (anger ägande): min (mi), din (tu), vår (nuestra/nuestro), osv.
- Demonstrativa pronomen (utpekande): denna (esto/esta), det här (esto/esta), dessa (esos/esas), osv.
- Relativa pronomen (bisatsinledande): som (que/como), vars (cuya/cuyo), vilken (el cual), osv.
- Interrogativa pronomen (frågande): vem (quién), hur (cómo), när (cuándo).
- Indefinita pronomen (obestämda): man (uno/una), någon (alguien), något (algo), osv.

Rak ordföljd

ordföljden i en sats där subjektet kommer före predikatet: *Boken var tråkig*

Reflexiva pronomen

sig och sin. På spanska motsvarar **se**

Räkneord:

de är av två slag: grundtal och ordningstal. Grundtal är ett (uno), två (dos), fyra (cuatro). Ordningstal: första (primero), andra (segundo), tredje (tercero). När ett och en är obetonade kallas de inte räkneord utan betecknas som obestämd artikel. Detsamma händer på spanska. T.ex. Stockholm är en fin stad (Estocolmo es una ciudad bonita).

Rektion

det eller de ord en preposition syftar på. I *under bordet* är *bordet* rektion till *under*

Relativsats

en bisats som inleds med *som, vilken, vars, där* etc.

Samordning

förbindandet av satser eller satsdelar av samma slag. *Han sitter och hon står* är två samordnade satser

Sats

är en syntaktisk enhet som vanligen består av ett predikat och de övriga satsdelar som det aktuella språkets syntaktiska regler kräver. Det är dock mycket svårt att ge en generell definition på en sats som är giltig över alla språk eller över alla typer av satser inom ett givet språk.

Satsdel

benämning på ord och fraser med tanke på deras funktion i satsen *Subjekt, predikat, attribut, adverbial, objekt* m.fl. är satsdelar

Singularis

ental: *sjö, motorn*

Starka verb

verb som böjs genom vokalförändring: *sitta, satt, suttit*

Subjekt

den, det eller de som en sats handlar om, ofta den som utför en handling

Subjunktion

underordnade (bisatsinledande) *konjunktion*: *Om du vill får du följa med*

SPANORAMA

Substantiv: **namn på ting.** Alla ord som betecknar människor, egennamn, djur och saker –allt som finns i hela universum, inklusive alla våra tankar och föreställningar. T.ex. *kvinnor (mujeres), lön (salario), kärlek (amor), Ulla, Sverige (Suecia).*

Hur känner du igen ett substantiv?

De flesta men inte alla har former för ental och flertal: en kvinna (una mujer), flera kvinnor (unas mujeres).

Kön

- Maskulinum (han): De flesta slutar på o. T.ex.: niño (pojke), baño (badrum), libro (bok). Det finns vissa undantag.
- Femininum (hon): De flesta ord som slutar på a. T.ex.: niña (flicka), cama (säng), mesa (bord). Det finns vissa undantag.
- Neutrum (ingendera): T.ex.: azul (blå), verde (grön).

Ental & flertal

- Ental eller singularis: en klocka (un reloj)
- Flertal eller pluralis: unos relojes (flera klockor)

Suffix

ändelse som används för att skapa nya ord: *förmyndar-skap, enkel-het*

Superlativ

är inom grammatiken en böjningsform, komparation, för adjektiv och adverb. Komparationsformerna uttrycker en ökande intensitet av den egenskapen adjektivet eller adverbet avser, där superlativ indikerar den tredje graden

Supinum

verbform som används för att bilda perfekt och pluskvamperfekt

Svaga verb

verb som böjs med ändelser, t.ex. *hoppa, hoppade, hoppat*

Syntax

satslära

Tempus

benämning på verbets tidsformer: *presens, preteritum, perfekt, pluskvamperfekt, futurum*

Transitiva verb

verb som kan ha objekt, t.ex. *läsa, beställa. Jag läser en bok*

Utrum

genus för alla substantiv som man säger *en* (och inte ett)

Verb:

ord som används för att beskriva handlingar och för sådant som händer, sådant som finns och sådant som inte finns. T.ex. *öppna (abrir), hoppa (saltar), älska (amar).*

Källan: Första hjälpen i svenska. Gösta Åberg.
<http://www.wikipedia.org>